

Vele gelovigen uit de Lage Landen begaven zich naar Munster, toen vanuit deze Westfaalse bisschopsstad de roep uitging dat de ware reformatie bezig was zich daar te voltrekken. Vanuit Munster zou een beweging voortkomen die naar velen verwachtten de wereld zou zuiveren van valse godsdienst, aldus de weg effenend voor de Heer wiens wederkomst op handen was.

De doperse reformatie van Munster was voorbereid door Bernard Rothmann, die de woordvoerder was geworden van de reformatorische gevoelens die vooral bij kooplieden en leden van de gilden leefden, ontevreden als ze waren over het politiek en godsdienstig conservatisme van het stedelijke patriciaat. Volgelingen van Melchior Hoffman in de Lage Landen hadden eind 1533 de wederdoopraktijk hervat die hun leermeester vanwege de bloedige vervolging van wedergedoopten tijdelijk had opgeschort. Als boetepredikers werden zij begin 1534 actief in Munster en vonden daar een grote aanhang. Ook Rothmann liet zich door hen dopen.

Jan Matthijs, een bakker uit Haarlem, vervulde de rol van profeet en bracht een scheiding tussen traditionele en doperse gelovigen tot stand. Het kleinste deel van de bevolking dat het oude geloof wilde behouden werd uitgewezen. Uit de grote toestroom van sympathisanten uit de omgeving en uit de Lage Landen mobiliseerde Jan Matthijs het verzet tegen de bisschop en andere vorsten die een aanvang hadden gemaakt met de belegering van de stad. Verschillende aanvallen werden succesvol afgeslagen, wat als een gunstige vingerwijzing Gods geïd werd. Maar bij een overmoedige uitval verloor Jan Matthijs het leven, ondanks zijn overtuiging dat hij onkwetsbaar was.

Zijn opvolger werd Jan van Leiden die de verdediging van de stad strak organiseerde en met vele extatische manifestaties het moreel van de belegerde bevolking probeerde hoog te houden. Hij zond zendboden uit om ook in andere steden, waaronder Deventer en Amsterdam, een doperse coup te plegen. Voor het vrouwenoverschot bedacht hij de oplossing om meerdere vrouwen aan een man toe te bedelen. Om de aanwezige voorraden optimaal te benutten werd de gemeenschap van goederen ingevoerd.

De jonge kleermaker en rederijker uit Leiden vereenzelvigde zichzelf met koning David, de voorbereider van de regering van Jezus Davidszoon, en voerde met zijn hofhouding een grote staat terwijl honger en gebrek de belegerde stad teisterden. Zonder hulp van buitenaf kon de stad niet standhouden.

Na anderhalf jaar de hoop vertegenwoordigd te hebben van allen die verlangden naar het hemelse Jeruzalem op aarde, viel Munster. De bisschop werd weer vorst, de tot koning gekroonde kleermaker werd op gruwelijke wijze terechtgesteld.

Zijn stoffelijke resten werden in een kooi gestopt en ter afschriking opgehesen aan de toren van de gildenkerk.

Bron:

A. Hoekema/ S. Voolstra, *De doopsgezinden. Geschiedenis, geloofsleer, organisatie* (Kampen, 1999)

Voor de gesprekleider:

Licht de historische context waarbinnen de opstand in Münster plaats vond aan de hand van de tekst toe.

De kooien aan de Sint-Lambertuskerk in Münster, foto door Rüdiger Wölk, Münster, Duitsland.

Gespreksvragen bij 'De wederdopers'

Camus hanteerde twee criteria ten aanzien van opstandig zijn:

- als het opstandig zijn voortkomt uit de aanblik van het onredelijke, uit de confrontatie met een onrechtvaardige, onbegrijpelijke toestand.

- als het opstandig zijn de vrijheid om de grenzen van de ander te overtreden afwijst: een doel dat onrechtvaardige middelen nodig heeft, is geen rechtvaardig doel.

- Het opstandig zijn heeft in Münster revolutionaire trekken aangenomen. In hoeverre zijn de twee criteria van Camus hier van toepassing?
- Zijn er aspecten in de opstand van Münster die nog steeds doorwerken in doopsgezinde opvattingen?